

Vastaus kirjalliseen kysymykseen asunnottomuuden hoidosta sote- ja maakuntauudistuksen jälkeen

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Silvia Modigin /vas näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 438/2017 vp:

Millainen on rajanveto asunnottomuuden hoidossa kuntien ja maakuntien välillä tulevaisuudessa ja miten varmistetaan, että Asunto ensin -periaate toteutuu myös sote- ja maakuntauudistuksen jälkeen?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Tulevassa SOTE- ja maakuntauudistuksessa asunnottomuuden ennaltaehkäisy ja Asunto ensin-periaatteen kannalta keskeisiä palveluja jakautuu kuntien ja maakuntien vastuulle: Asumispalveluihin liittyvistä tehtävistä vastaa maakunta, kun taas kunnalla säilyvät asumiseen, kaavoitukseen/maankäyttöön ja lähipalveluihin liittyvät perustehtävät. Myös kuntien kiinteistöyhtiöiden asuntotarjonta on keskeistä asunnottomuuden hoidon kannalta. SOTE- ja maakuntauudistuksen yhteydessä sosiaali- ja terveystieteiden järjestämistä vastuu siirtyy kunnilta maakunnille. Uudistuksessa ei ole tarkoitus muuttaa voimassa olevan sektorilainsäädännön palvelusisältöjä muilta kuin niiden järjestämistä vastuiden osalta.

Asumiseen liittyvistä palveluista säädetään sosiaalihuoltolaissa (1301/2014). Sen mukaan asumispalveluja järjestetään henkilöille, jotka erityisestä syystä tarvitsevat apua tai tukea asumisessa tai asumisensa järjestämisessä. Tilapäistä asumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat lyhytaikaista, kiireellistä apua. Tuetta asumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat tukea itsenäiseen asumiseen tai itsenäiseen asumiseen siirtymisessä. Tuetulla asumisella tarkoitetaan asumisen tukemista sosiaaliohjauksella ja muilla sosiaalipalveluilla. Palveluasumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat soveltuvan asunnon sekä hoitoa ja huolenpitoa. Tehostettua palveluasumista järjestetään henkilöille, joilla hoidon ja huolenpidon tarve on ympärivuorokautista.

Maakunnalle ja kunnalle jää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sisällä paljon yhteisiä asioita ja teemoja, joissa tarvitaan kummankin tahon toimenpiteitä ja vastuunottoa. Siksi kunnan strategisilla tavoitteilla ja sujuvilla yhteistyörakenteilla on suuri merkitys liikelaitoksen sosiaali- ja terveydenhuollon tavoitteisiin ja toteutumisiin. Esimerkiksi asunnottomuuden ehkäisyssä kunnan ja liikelaitoksen sote-palvelujen tiivis yhteistyö on toiminnan onnistumisen edellytys.

SOTE- ja maakuntauudistuksessa maakuntien ja kuntien välille syntyy useita yhdyspintoja yksilön saamien palvelujen jakautuessa kahdelle eri järjestäjälle. Näin tapahtuu esimerkiksi työllisyyden edistämisessä, liikunnan ja kulttuurin palveluketjuissa tai lapsen hoitoon, kasvuun ja oppimiseen liittyvissä palveluketjuissa. Näin tapahtuu myös asunnottomuuteen ja sen

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 438/2017 vp

poistamiseen liittyvien palvelujen kokonaisuudessa. Sosiaalipalvelujen asumispalvelut siirtyvät kunnilta maakuntien vastuulle, jolloin palveluverkon ja toimintojen suunnittelu tapahtuu keskitetysti. Samalla palvelujen järjestäminen eriytyy kunnalle jäävistä asumiseen, maankäyttöön ja rakentamiseen liittyvistä tehtävistä. Näin ollen asumispalveluihin liittyviä rakentamishankkeita ei voida enää suoraan kytkeä palvelutuotantoon tai kiinteistöjen vuokraukseen liittyviin sopimuksiin.

Hallituksen esitykset SOTE- ja maakuntauudistuksiksi sisältävät useita velvoitteita tuleville maakunnille huolehtia yhteistyössä kuntien ja muiden palvelujärjestelmäkumppaneiden kanssa yhdyspintapalvelujen toimivuudesta. Esitysten mukaan maakuntien tulee tunnistaa yhteistyökumppaneidensa kanssa keskeiset kohderyhmät, haavoittuvat ryhmät ja yhdyspintapalveluiden tarve ja sisällöt sekä sopia yhteistyöstä ja työnajosta. Yhdyspintapalveluiden arviointi ja seuranta tulee sisällyttää osaksi toiminnan seurantaa sekä alueellista hyvinvointikertomustyötä, mukaan lukien seurantamenetelmien ja -indikaattorien määrittäminen.

Pääosin kuntien vastuulle jäävä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen voi mahdollistaa kunnan panostamisen ehkäiseviin palveluihin ja osallisuutta parantaviin toimintamalleihin aikaisempaa vahvemmin. Ennalta ehkäisevät työtteet ja varhaisen tuen mahdollisuuksien lisääminen hyödyttää myös sosiaalihuollon asiakkaita ja sosiaalihuollon palvelujen kustannuskehitystä. Toimivien työmallien ja yhteistyön rakentuminen kuntaan jäävien toimintojen ja palvelujen kanssa ja yhteinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävä edellyttää uudenlaista verkostoitumista ja uudenlaisia yhteistyön malleja. Uudistuksen valmistelutyössä on kerätty toimivia malleja.

Samoin esityksissä todetaan, että maakuntien ja kuntien välisessä yhteistyössä sosiaalihuollon asiantuntemusta hyödynnetään muun muassa rakenteellisen sosiaalityön avulla. Toimet ja toimenpide-ehdotukset kattavat sosiaalihuollon lisäksi muutkin toimet ja toimijat, joilla on vaikutusta kuntalaisten sosiaaliseen hyvinvointiin. Rakenteellisen sosiaalityön avulla sosiaalihuollon asiantuntemus tuodaan osaksi muuta suunnittelua, valmistelua ja päätöksentekoa. Erilaisissa asiakastilanteissa on tärkeää tunnistaa laaja-alaisesti yhteensovitettavia palveluja tarvitsevat henkilöt.

Käynnissä on valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan selvityshanke, joka liittyy maakuntien/sote-alueiden ja kuntien toimintaan, työnjakoon ja yhteistyöhön vammaisten ja ikääntyneiden asumispalveluissa ja asumisessa. Hankkeessa tehdään ehdotuksia toimivasta työnjaosta ja yhteistyömalleista ikääntyneiden ja erityisryhmien asumispalveluissa ja asumisessa. Hankkeen tuloksena syntyy kuvaus ja ehdotuksia kuntien ja maakunnan välisestä yhteistyöstä, jonka kohteena on ikääntyneiden ja erityisryhmiin kuuluvien henkilöiden asuminen ja asumispalvelut. Selvitys valmistuu helmikuussa 2018.

Helsingissä 3.11.2017

Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 438/2017 vp